

چالش های پیش روی رئیس جدید قوه قضائیه

دهه بازسازی سرمایه اجتماعی قضایی

از روز دوشنبه ۲۰ اسفند حجت الاسلام رئیسی به عنوان رئیس جدید قوه قضائیه آغاز به کار می کند «فرهیختگان» مهم ترین چالش های بازسازی سرمایه اجتماعی دستگاه قضایی را بررسی کرد

فرهیختگان بعد از شهید بهشتی، موسوی اردبیلی، یزدی، هاشمی شاهرودی و املی لاریجانی نوبت به سیدابراهیم رئیسی رسید تا با حکم رهبر معظم انقلاب ریاست قوه قضائیه را برعهده بگیرد. اگر از خیر بیان سوابق و رزومه رئیسی که چند روزی است توسط رسانه های مختلف منتشر می شود، بگذریم و حتی از راهکارهای گاه بحق و گاه انتزاعی عمومی و کارشناسانه هم عبور کنیم، بررسی چالش های موجود که فضای رو به روی دادستان اسبق کل کشور را ترسیم می کند، خالی از لطف نیست؛ چالش هایی که اهم آن در حکم انتصاب رئیسی از سوی مقام معظم رهبری عنوان شد و اینجا هم می توانیم با بیان جزئی تر آن را ترسیم کنیم. آیت الله خامنه ای در حکم انتصاب سیدابراهیم رئیسی پس از اشاره به سوابق قضایی و

حقوقی او و اشاره به سندی که از سوی رئیسی به ایشان تقدیم شده است و البته جزئیاتی از آن هنوز منتشر نشده، نکاتی را افزودند. تعیین زمان مشخص برای حصول آنچه در سند تحول عنوان شده بود، مردمی بودن و انتقالی بودن و ضدفساد بودن، بهره گیری از نیروی انسانی صالح و قضات سالم و ریشه کنی فساد از درون قوه قضائیه، گسترش عدل و احیای حقوق عامه و آزادی های مشروع، عدم ملاحظه این و آن در برخورد قضایی، عزیزداشتن قاضی و دادگاه و همکاری با قوای مجریه و مقننه و هم افزایی با آنان بخشی از این نکات مهم هستند. با این همه ترسیم چالش های موجود که میراث دوره قبلی ریاست این قوه است، جهت برنامہ یزدی برای آینده می تواند راهگشا باشد.

ارتباط با افکار عمومی

یکی از چالش های جدی قوه قضائیه ارتباط عمومی و ارتباط مردم با عوامل و نیروهای این قوه است. شاید بتوان به جرات گفت کمتر کسی است که کارش به مراجع مختلف قضایی افتاده باشد و رضایت تام و تمام نسبت به ارتباط با افراد حاضر در این مجموعه داشته باشد.

- ضعف در آداب معاشرت با ارباب رجوع و عدم وجود اخلاق حرفه ای
- عدم دریافت بازخوردهای عمومی و توجه به نظرات مردم به عنوان ارباب رجوع
- اعتقادات بی پایه و اساس همچون اینکه خوش رفتاری موجب سوءاستفاده ارباب رجوع می شود.
- کندی روند رسیدگی به پرونده ها و بروکراسی پیچیده و زمانبر
- رفتارهای عصبی و ناخوشایند برآمده از حجم کاری بالا به خاطر کمبود نیروی مورد نیاز و...

حقوق شهروندی

«گسترش عدل و احیای حقوق عامه و آزادی های مشروع و نظارت بر اعمال قانون را که در شمار هدف های قوه قضائیه در قانون اساسی است در راس برنامه ها قرار دهید. این موجب اعتماد مردم و دلگرمی آنان به قوه قضائیه در حوادث و منازعات خواهد شد.» این بندی از حکم انتصاب رئیسی از سوی مقام معظم رهبری است که ارتباط نزدیکی با رعایت حقوق شهروندی دارد. موارد زیر برخی کاستی های موجود در این حوزه است که حالا پیش روی مدیریت جدید قرار دارد.

- نبود تعریف دقیق از حقوق عامه، مصادیق و وظایف و مسئولیت های قوه در قبال آن
- گستردگی حقوق عامه و مکفی نبودن سازوکارهای لازم
- انحصار دفاع از حقوق عامه به مدعی العموم
- عدم وجود علم و دانش کافی در این حوزه میان دادستان ها
- عدم بهره گیری از سازمان های مردمی و سمن ها در حوزه حقوق عامه و...

کندی روند رسیدگی به پرونده ها و طولانی شدن مراحل قضایی

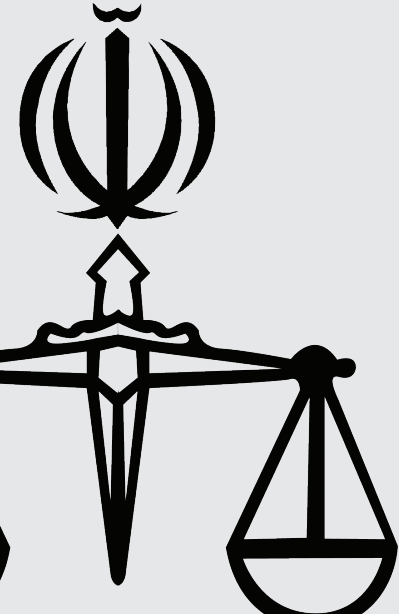
این مورد را شاید بتوان از دو منظر بررسی کرد؛ یکی ساختار بروکراسی پیچیده و البته سنتی قوه که امکان رسیدگی سریع به برخی موضوعات را سلب می کند و دوم حجم بالای پرونده های ورودی و کمبود نیرو و امکانات جهت بررسی سریع آنها. با این همه چند موردی که در این موضوع قابل بررسی است عبارتند از:

- کثرتیافت و روند خاص رسیدگی به پرونده های قضایی
- کمبود نیروها، ضعف علمی و تجربی آنها
- عدم آگاهی عمومی نسبت به موضوعات حقوقی
- اشتباهات و بعضا تخلفات مسئولان قضایی
- کندی اداره ها و سازمان ها در پاسخگویی به استعلامات
- عدم بهره گیری از فناوری های نوین در روند رسیدگی و پیگیری موضوعات قضایی
- نبود بانک اطلاعات به روز از مجرمان و...

پایین بودن سطح آگاهی عمومی به موضوعات قضایی

موضوعات حقوقی و قضایی همواره از آن دست موضوعاتی بوده اند که عامه ارتباط خوبی با آن برقرار نکرده اند. بخش زیادی از آن وجود پیچیدگی های فراوان، اصطلاحات تخصصی و به تناسب عدم آگاهی نسبت به آن بوده است. قوه قضائیه در ارتباط با این موضوع و عدم آگاهی بخشی درست به عموم مردم قصوری داشته است که عبارتند از:

- نبود برنامه آموزشی عمومی برای ارتقای سطح آگاهی های عمومی برای مثال از صداوسیما
- محدودیت و فراگیر نبودن مرکز ارتباطات مردمی قوه قضائیه
- نبود نهاد پاسخگو به اعتراضات و پیشنهادهای عمومی
- عدم استفاده از زبان هنر، سینما و تلویزیون و... برای انتقال دانش قضایی
- عدم پخش علنی دادگاه ها از صداوسیما برای عموم مردم و...

شبهه وجود نگاه جناحی در رسیدگی های قضایی

این موضوع شاید یکی از گسترده ترین انتقاداتی است که به دستگاه قضایی وارد می شود. این را می توان به توصیه مقام معظم رهبری در ارتباط با عدم ملاحظه این و آن در برخوردهای قضایی پیوند داد و ذیل آن بررسی کرد. البته مضاف بر آن خوانش و اطلاع و مقابله با موارد زیر از سوی قوه قضائیه هم خالی از لطف نیست.

- توصیه و اعمال نفوذ و روابط غیررسمی جناح ها و جریانات سیاسی برای رسیدگی به برخی پرونده های خاص
- رسیدگی به برخی پرونده های سیاسی در ایام و مناسبت های خاص همچون انتخابات ها
- برخی مواضع بودار و بعضا جناحی قضات و مسئولان قضایی
- غلبه رفتارهای هیجانی و احساسی مسئولان قضایی با پرونده های خاص
- تسویه حساب های شخصی و جناحی با برخی متهمان و تبعیض در رسیدگی ها و...

برخورد با فساد داخلی و برخورد با دانه درشت ها

وجود فساد در هر سیستم و سازمان و نهادی اجتناب ناپذیر است. اما این به معنای وجود فساد سیستماتیک نیست. قوه قضائیه هم از این مستثنی نیست و می توان مواردی را نظیر آنچه در زیر نوشته می شود علت بروز فساد و عدم برخورد صحیح با پرونده ها و تخلفات دانست.

- عدم رضایت شغلی و فاصله دریاقتی ها بین قضات و وکلا و...
- عدم حمایت از مخبرین و مطمئین و افشاکندنگان فسادها
- از بین رفتن قیح فساد در جامعه و بدنه قوه قضائیه
- بازگشت به کار و ورود مجدد کارمندان قوه و قضات در کسوت کارشناس یا وکیل به جریان رسیدگی ها و بروز فساد
- فقدان شفافیت در روند رسیدگی های قضایی و اعمال سلیقه
- عدم تناسب میان برخی تخلفات و جرم ها با مجازات آن حداقل در باور عمومی
- عدم قطعیت قوه در برخورد با پرونده های کلان اقتصادی اشخاص خاص
- مصلحت اندیشی های ناپجا و...

نیروی انسانی

همان طور که در متن حکم انتصاب سیدابراهیم رئیسی از سوی مقام معظم رهبری آمده به کارگیری نیروی انسانی صالح از ملزومات رشد قوه عنوان شده است. به کارگیری دوباره قضات و نیروهای بازتنسته، میانگین سنی بالا و... از دیگر چالش هایی است که قوه قضائیه با آن دست و پنجه نرم می کند. در این مورد هم می توان به موارد زیر اشاره کرد.

- کم توجهی در رسیدگی به پرونده ها به خاطر تراکم میزان بالایی از پرونده ها در شعب مختلف و نبود نیروی کافی
- کمبود نیروی توانمند و جوان و ضعف در صلاحیت های علمی و تجربی
- سختگیری برخی قضات در بررسی پرونده های خاص و کندی در روند پرونده
- روزمرگی و تکراری شدن فعالیت در دست های قضایی برای قضاتی که مدت زمان زیادی در یک شعبه یا مقام درحال فعالیت هستند و...

در حاشیه

حدود ۵۰ میلیون نفر کارت ملی هوشمند ثبت نام کردند

سیف الله ابوترابی، سخنگوی سازمان ثبت احوال کشور گفت: «براساس مصوبه هیات وزیران تمام کسانی که کارت هوشمند ملی دریافت نکرده اند و تاریخ اعتبار کارت های ملی نمونه قدیم آنها ماقبل ۲۹ اسفند ۹۷ است، از اول فروردین ۹۸ کارت های ملی شان فاقد اعتبار است، البته تعداد محدودی کارت وجود دارد که بعد از سال ۹۷ نیز دارای اعتبار هستند. بیش از ۴۹ میلیون و ۵۰۰ هزار نفر برای دریافت کارت ملی هوشمند تکمیل ثبت نام کرده اند و تقریبا برای ۴۴ میلیون و ۶۵۰ هزار نفر کارت ملی هوشمند صادر شده است. با توجه به جمعیت واجد شرایط پیش بینی می شود حدود ۱۰ میلیون نفر هنوز کارت ملی هوشمندشان را دریافت نکرده اند که باید هرچه سریع تر نسبت به تکمیل ثبت نام آن اقدام کنند.»

بررسی پیامدهای ترافیکی ایران مال

محمدرضا میهماندار، رئیس پلیس راهنمایی و رانندگی تهران بزرگ درباره اینکه آیا با افتتاح پروژه ایران مال، بار ترافیکی غرب تهران افزایش خواهد یافت یا خیر، گفت: «ما موافق ساخت این مجتمع هستیم و اتفاقا با توجه به اینکه سبب رونق کسب و کار و کاهش بیکاری در جامعه هم می شود، با آن موافقم اما خواسته ما این بود که در مراحل صدور مجوز نیز حضور داشته باشیم. درمورد پروژه ایران مال نیز به همکارانم ابلاغ کردم حتما بروند و با مسئولان آن جلسه بگذرانند تا راهکارهایی را پیدا و ارائه کنند که ما کمترین مشکلات را در ترافیک داشته باشیم. خودمان پیشقدم شدیم و قبل از وقوع مشکلات ترافیکی وارد عمل می شویم تا براساس نظر پلیس کمترین ترافیک ایجاد شود.»

۵۰ درصد بودجه شهرداری صرف حقوق کارکنان

زهر نژادبهرام، عضو هیات رئیسه شورای شهر تهران در پاسخ به این سوال که چرا بخش عمده ای از بودجه سال ۹۸ شهرداری روی پرداخت حقوق و دستمزد متمرکز شده است، گفت: «حجم نیروهایی که شهرداری همکاری می کنند درحال حاضر ۶۸ هزار نفر است.» وی با بیان اینکه حدود ۵۰ درصد بودجه شهرداری صرف پرداخت حقوق و دستمزد می شود، گفت: «حدود ۴۵ درصد از بودجه نیز صرف کارهای عمرانی و نگهداشت شهر می شود؛ ما که در مدیریت شهری چاه نفت نداریم و منابع شهرداری نیز مبتنی بر عوارض است.»

نهادی حق برگزاری نمایشگاه بهاره ندارد

عیسی فرهادی، فرماندار تهران در تشریح ممنوعیت برگزاری نمایشگاه بهاره توسط دستگاهها و نهادها، گفت: «دستفروشان هرساله در مناطق ۶ و ۱۱ بیش از سایر مناطق حضور دارند لذا این دو منطقه کار بسیار بی نظیری انجام دادند و با اختصاص ۲۳ زمین در این دو منطقه تلاش کردند ساماندهی دستفروشان را انجام دهند؛ دستفروشان که معمولا مزاحمت هایی برای شهروندان و مغازه داران ایجاد می کردند. درحال حاضر سه نمایشگاه در شهر تهران با عنوان نمایشگاه بهاره کار خود را آغاز کرده اند که در صورت نیاز و استقبال مردم می توان تعداد آنها را در تهران تا پنج نمایشگاه افزایش داد اما سایر دستگاه ها و نهادها حق برگزاری نمایشگاه بهاره را ندارند و خوشبختانه همه این نهادها و دستگاه ها امسال همکاری خوبی انجام داده اند.»

موافقت با انتقال آب دریای عمان

عیسی کلاتری، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست گفت: «طبق کارشناسی های صورت گرفته، اگر بخواهیم آب را از دریای عمان به مشهد منتقل کنیم، هر مترمکعب پنج یورو هزینه دارد. دولت باید آب مورد نیاز برای شرب و بخش صنعت را تامین کند، بنابراین موافقم آب دریا را پس از شیرین کردن، انتقال دهیم البته باید توجه اقتصادی آن را نیز بررسی کنیم. نباید آب را برای کشاورزی منتقل کنیم زیرا به هیچ عنوان توجیه اقتصادی ندارد، همچنین ۹۰ درصد منابع آبی کشور در بخش کشاورزی استفاده می شود. مشکلات موجود محیط زیست کشور به دلیل استفاده نکردن از روش های علمی و کارشناسی است. طبق استانداردهای جهانی، هر کشور تنها می تواند ۴۰ درصد از منابع آب های زیرزمینی خود را استفاده کند ولی این موضوع در ایران رعایت نمی شود و به شدت نگران کننده است.»

انتخاب بین بد و بدتر

ناهد خداکریمی، عضو کمیسیون سلامت شورای شهر درخصوص تصمیم شورای شهر برای ساخت وساز در ۶۲ برج باغ، گفت: «مالکان این ۶۲ برج باغ قبل از لغو مصوبه برج باغ ها عوارض پرداخت کرده بودند، برخی از آنها شکایت کرده و علیه شهرداری حکم صادر شده است. ما مجبوریم بین بد و بدتر، بد را انتخاب کنیم.» خداکریمی با بیان اینکه قبل از لغو مصوبه برج باغ ها برخی مالکان این ۶۲ برج باغ پروانه هم دریافت کرده بودند، گفت: «بیشتر این برج باغ ها در منطقه یک شهرداری تهران هستند و البته بگویم که به آنها مجوز ۹ طبقه در سطح و ۲ طبقه در زیرزمین داده می شود.» او با بیان اینکه متأسفانه بیشتر اعضای شورای شهر موافق ساخت وساز در این ۶۲ برج باغ بوده اند، گفت: «علت موافقت آنها هم حکم قضایی بوده و شهرداری محکوم شده است.» خداکریمی با بیان اینکه ۴۸۰ مجوز برج باغ صادر شده است، گفت: «۶۲ مورد آنها به طور کامل هزینه پرداخت کرده و الباقی علی الحساب بوده و قرار است شهرداری تا پایان تیر تعیین تکلیف ۱۸ برج باغ را که به آنها مجوز داده مشخص کند و احتمالا پول آنها را پس دهد. فقط در یک فقره از این ۶۲ برج باغ ۴۵۰ اصله درخت از بین می رود و متأسفانه ما بین بد و بدتر، بد را انتخاب کرده ایم.»

عکس نوشت

روستای بدون راه دزدیک

کمک رسانی به روستاهای بی راه در منطقه شیمبار از دهستان های کتک مرز بین استان خوزستان و چهارمحال و بختیاری که یکی از جاذبه های گردشگری و طبیعی منطقه محسوب می شود، مردم ساکن در روستاهای این منطقه محروم و در تنگنا هستند. آنها از امکانات اولیه مانند آب لوله کشی و گاز بی بهره هستند، در این میان اما کمیته امداد امام خمینی (ره) در فواصل مختلف زمانی به مردم کمک و خدمت رسانی می کند. مردم این روستا برای دریافت این کمک ها به دلیل نبودن پل ارتباطی مجبورند از رودخانه عبور کنند.

مصطفی حسن زاده/تسنیم

زنان

روند مثبت تحولات جامعه زنان ایران

معصومه ابتکار، معاون رئیس جمهور در امور زنان و خانواده بر تدوین و ارائه لوایح قانونی متعدد به نفع زنان تاکید کرد و گفت: «روند تحولات جامعه زنان ایران مثبت و پیشرو بوده و زنان ایرانی در هر حوزه ای که لازم بوده ورود کرده و موفق بوده اند. درحالی که تحریم ها اثرات منفی اقتصادی بر ایران و حتی در زمینه سلامت و تغذیه، پزشکی، کیفیت زندگی، کشاورزی و محیط زیست می گذارد و نقض واضح حقوق بشر است، رویکرد زنان ایرانی تلاش بیشتر در حوزه تولید و کارآفرینی بوده و مرزهای نوینی را در این زمینه ایجاد خواهند کرد.» او با اشاره به ضرورت ارتقای کیفیت زندگی دختران، از همکاری با وزارت آموزش و پرورش برای رفع مشکل دختران

سلامت

قول عدم کمبود دارو و تجهیزات

داشت. البته اولویت ما حمایت از دارو و تجهیزات پزشکی تولید داخلی است و اگر عزیزانی در کشور بضاعت تولید آنها را داشته باشند، اجازه واردات دارو و تجهیزات پزشکی را نمی دهیم. مطالبات شرکت های تجهیزات پزشکی با مکانیسم هایی درحال پرداخت است و مشکلات آن درحال برطرف شدن است و حدود ۳۰ تا ۳۵ درصد از مطالبات این شرکت ها پرداخت شده اما بخش دیگر آن مربوط به مطالبات وزارت بهداشت از سازمان تامین اجتماعی است که قول داده اند قبل از پایان سال، مقدار قابل توجهی از این مطالبات به وزارت بهداشت پرداخت شود و اولویت اول ما، پرداخت بدهی های حوزه دارو و تجهیزات پزشکی است.»

سعید نمکی، وزیر بهداشت تصریح کرد: «همکاران من باید بدانند در سال ۹۸ چگونه مدیریت کنند که کمترین آسیب به مردم به ویژه تهیدستان و مردم ساکن در مناطق دوردست و محروم، وارد شود و بیشترین حمایت از منابع دولتی از آنها انجام شود و دارو و تجهیزات پزشکی به عنوان کالاهای ضروری و اساسی چگونه تامین شود تا حتی یک روز اضطراب کمبود دارو و تجهیزات پزشکی در مناطق مختلف کشور نداشته باشند. امیدواریم در بهار سال آینده، پرونده الکترونیک سلامت را به عنوان یک ابزار و جاده مهم برای خدمات نظام سلامت مهیا کنیم. به مردم قول می دهیم به رغم فشارهای تحریم، پدیده های تحت عنوان کمبود دارو و تجهیزات پزشکی در کشور نخواهیم